

Het kunstwerk van

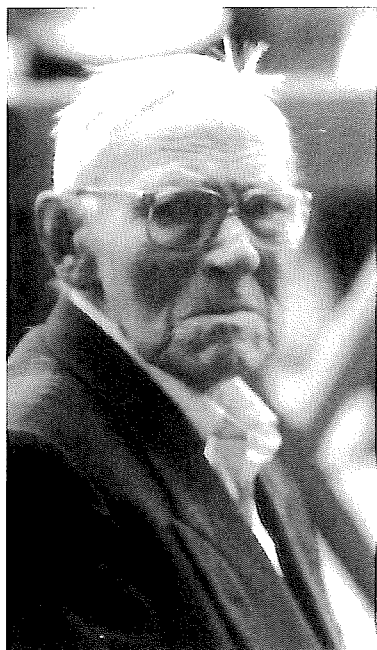
De Meeuw, een beeld van Theresia van der Pant

Helaas kent Nederland geen echte traditie in het plaatsen van beelden in de publieke ruimte. Ze krijgen over het algemeen weinig aandacht; ze zijn slecht bekend, vaak ontbreekt de naam van de kunstenaar en het onderhoud is slecht. Ook de beelden in Abcoude en Baambrugge delen dat lot. In dit nummer en in de volgende afleveringen van *De Angstelkroniek* zullen deze beeldhouwwerken en hun makers daarom belicht worden in de hoop dat hierin wat onze dorpen betreft verandering komt. Als eerste *De Meeuw* van Theresia van der Pant.

Op 18 september 1979 mocht Nicky Ligthart, de jongste bewoner van de zojuist gereedgemaakte wijk Achter de Kerken, samen met Evert Vos een kunstwerk onthullen. Evert Vos (1902-1997) was destijds de oudste inwoner van de nieuwe wijk. Hij was tuinman geweest in de tuin van mevrouw J.O.A. Roos Vlasman-Lingeman, het latere Hugo de Vriespark.

Het was toen regel dat een vast percentage van de kosten voor de realisering van een nieuwbouwwijk gereserveerd werd voor een kunstwerk. En nu was de keuze gevallen op *De Meeuw*, vervaardigd door de Amsterdamse beeldhouwster Theresia Reiniera van der Pant.

Eigenlijk heet het beeld, dat in 1977 tot stand is gekomen, *Duikvlucht*. "Wie droomt er als kind niet van te kunnen vliegen?" antwoordt Theresia van der Pant als ik haar vraag wat haar in de meeuw zo aantrekt. Bij de onthulling memo-

reerde Ank Hulsman-van Doorn hoe Theet van der Pant, die kort na de oorlog haar huisgenote was geweest aan de Amsterdamse Keizersgracht, eindeloos voor het raam had gekeken naar de vele voorbijvliegende meeuwen

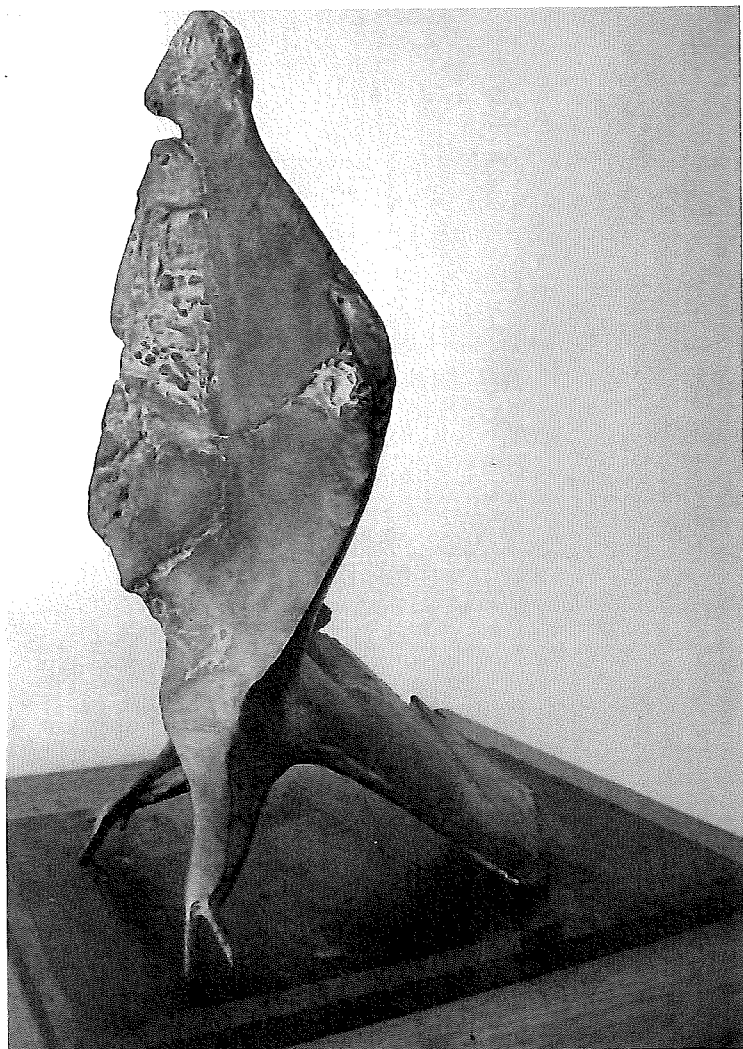
*De oud tuinman
Evert Vos (1902-
1997)*

om hun vlucht te bestuderen. Schetsen maakte zij niet. Hoewel zij alledrie beoefende bleven tekenen, schilderen en beeldhouwen bij Van der Pant strikt gescheiden, geheel in de lijn van haar latere leermeester Oscar Jespers in Brussel. Bij beeldhouwen ging het om de vorm, vorm en nog eens vorm kleuren waren uit den boze. Kijken, observeren daar ging het om. Dat deed Van der Pant al vroeg, in de natuur of in Artis. De vlucht van vogels, de opgaande vlucht zowel als de duikvlucht, fascineerde haar.

Zo ook de noodlottige vlucht van Icarus. Inspiratiebron was zowel het verhaal als het beroemde schilderij van Pieter Breughel waarop de mythe uit de Griekse Oudheid is verbeeld. Daedalus, beroemd architect op Kreta en ontwerper van het labyrint, werd samen met zijn zoon Icarus in dit doolhof opgesloten. Om te ontsnappen maakte Daedalus vleugels van hout en veren, die hij met gesmolten was op een houten raamwerk bevestigde. Icarus vloog als eerste weg, door zijn vader gewaarschuwd niet te dicht bij de zon te komen.

Overmoedig vloog Icarus hoger en hoger, de zon deed de was smelten en Icarus stortte in zee. Wat Van der Pant hierbij ook intrigeerde was de vraag waarom de vader de zoon voor had laten gaan, een vraag die je ook in het algemeen kan stellen en moeilijk kan beantwoorden: laat je je kind voorop fietsen om hem in het oog te kunnen houden of ga je zelf voorop?

De in 1924 in Schiedam geboren kunstenaar werd opgeleid aan de Rijksacademie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam, waar onder anderen Piet Esser haar leermeester was. Na haar afstuderen volgde zij behalve bij Jespers lessen bij Giacomo Manzù in Milaan. In 1953 kreeg zij de Prix de Rome in zilver, een aanmoedigingsprijs voor jonge kunstenaars. Aan de

Icarus. Theresia v.d. Pant

Rijksacademie in Amsterdam werd zij eerst docent steenhakken (1965); daarna, van 1979 tot 1983 hoogleraar beeldhouwkunst.

Dieren liggen Van der Pant na aan het hart en het grootste deel van haar oeuvre bestaat dan ook uit dierfiguren, zoals een zeehond, een pinguïn, een bizon of een zwaan. Tijdens haar opleiding was dat ongewoon - daarin stond eerder de mens centraal.

In 1987 ontving zij de Judith Leyster oeuvreprijs, een tweejaarlijkse onderscheiding voor vrouwelijke beeldende kunstenaars, genoemd naar een van de zeer weinige bekende schilders uit de Gouden Eeuw. Van het etiketten opplakken houdt zij echter niet: niet tussen abstract en figuratief. Evenmin voelt zij zich feministe. Toch was het de voorwaarde van het Contactorgaan van Vrouwenorganisaties in Amsterdam bij de opdracht voor een standbeeld van koningin Wilhelmina dat het door een vrouw gemaakt moest worden. De keus viel op Van der Pant en het resultaat was haar monumentale ruitersstandbeeld van de jonge koningin Wilhelmina, dat sinds 1972 op het Amsterdamse Rokin, op de hoek van de Langebrugsteeg staat. Ook op de

De Meeuw bij de slootovergang in Achter de Kerken.

Utrechtse Maliebaan mochten alleen beelden van vrouwelijke kunstenaars komen. Op de hier in 1982 gestarte beeldengalerij bevindt zich Van der PANTS *De opwaartse vlucht*.

Ook in Mijdrecht heeft een beeld van haar gestaan, maar *De Roerdomp* is helaas gestolen. Op haar 82ste verjaardag besloot Theresia van der Pant een punt te zetten achter haar lange carrière.

Op 24 juni 1977 was de eerste spade voor de wijk Achter de Kerken de grond in gegaan. Richtlijnen waren kleinschaligheid en een verscheidenheid in bouwstijl en situering om zodoende aan te sluiten bij de oude dorpskern. Het werd een woonerf met huizen van verschillende grootte voor gezinnen, ouderen en alleenstaanden. De idee van een woonerf dateert uit de jaren zestig van de vorige eeuw. Doorgaand verkeer is er onmogelijk: de auto is er als het ware te gast. De 116 woningen werden in samenwerking met de Woningbouwvereniging De Angstelstroom en de Stichting Bejaardenzorg door Bureau Van Heeswijk ontworpen.

Marijke Carasso-Kok